

دوره هشتم - سال اول

شماره چاپ:

تاریخ چاپ:

شماره ثبت: ۸۷

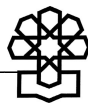
اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه اصلاح ماده (۲) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم
توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و
چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان
کالا، ارائه دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی مصوب ۱۳۸۱»

کد موضوعی: ۲۲۰

شماره مسلسل: ۹۱۲۷

مرداد ماه ۱۳۸۷

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه اصلاح ماده (۲) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی مصوب ۱۳۸۱»

چکیده

حقوق ورودی یکی از تعاریف کلیدی و اساسی حوزه تجارت محسوب می‌شود که توجه به آن از چند منظر مهم است. تجمیع کلیه وجوهی که از واردات اخذ می‌شود، اخذ تمامی وجوه توسط یک مرجع سازمانی و تطابق تعاریف داخلی با تعاریف بین‌المللی موضوعاتی است که این تعریف را در چند سال گذشته با تغییراتی مواجه کرده است.

در این مطالعه ضمن بیان مبانی موضوع و بررسی پیشنهاد جدید دولت برای رفع برخی ابهامات، سعی شده است که از اصلاحات سطحی و شکلی پرهیز شده و رفع مشکلات به شکلی اساسی مورد توجه قرار گیرد. پیشنهاد ارائه شده در این گزارش در تعریف حقوق ورودی می‌تواند متضمن اهدافی در جهت تسهیل تجاری، تجمیع کلیه حقوق و تعیین متولی مشخص دریافت آن و دستیابی به تعاریفی همسان با تعاریف بین‌المللی به خصوص در حوزه سازمان جهانی تجارت باشد.

فهرست مطالب

چکیده	۱
مقدمه	۲
۱. اجزای حقوق ورودی و عوارض گمرکی	۲
۲. اهداف لایحه	۷
۳. متن لایحه	۸
۴. بررسی ابعاد مختلف لایحه	۸
پیشنهاد	۱۶
منابع و مأخذ	۱۷

ارائه تعاریف و اصطلاحات تجاری به صورت شفاف و جامع که از نظر حقوقی با تعاریف بین‌المللی، هماهنگی داشته و ضامن رعایت حقوق کلیه ذی‌ربطان و ذی‌نفعان حوزه تجارت باشد به‌عنوان یکی از ابزارهای اصلی دستیابی به توسعه تجاری و زیرساختی ضروری برای توسعه همکاری‌های بین‌الملل است. بنابراین اجماع نظر در تعاریف اولیه به‌عنوان پایه‌ای مناسب برای تجارت محسوب می‌شود.

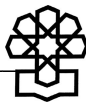
هرچند ایران با توجه به سابقه تجاری خود از پشتوانه عمیقی در حوزه تجارت برخوردار است، ولی با توجه به تحولات تجارت بین‌الملل، کاربرد وسیع آن در اقتصاد، تشکیل سازمان‌های بین‌الملل و جهانی و به‌خصوص الحاق ایران به سازمان جهانی تجارت (WTO) یکسان‌سازی تعاریف تجاری که بار حقوقی نیز دارند از مهم‌ترین بسترهای ترتیبات و موافقت‌نامه‌های تجاری است.

۱. اجزای حقوق ورودی و عوارض گمرکی

براساس تعاریف بین‌المللی^۱ تعرفه^۲ شامل حقوق و عوارض و سایر مالیات‌های وضع شده در مرزهای یک کشور بر کالاهای وارداتی از کشورهای دیگر است. براساس این تعرفه معمولاً درصدی از ارزش کالا، مبلغی معین به ازای هر واحد کالا یا تلفیقی از این دو به اختیار واردکننده یا هرکدام که بیشتر باشد اخذ می‌شود.

۱. صادقی یارندی، سیف‌الله و مسعود طارم‌سری، فرهنگ توصیفی اصطلاحات تجارت بین‌الملل و سازمان جهانی تجارت، شرکت چاپ و نشر بازرگانی، مؤسسه مطالعات پژوهش‌های بازرگانی، وزارت بازرگانی، تهران، ۱۳۸۵.

2. Tariffe

۱-۱. حقوق ورودی قبل از تصویب قانون موسوم به تجمیع عوارض^۱

در بند «الف» ماده (۲) قانون امور گمرکی^۲ به تعریف حقوق گمرکی^۳ کالاهای وارداتی اشاره شده است.

مطابق این ماده حقوق گمرکی وجوهی است، که میزان آن به‌موجب جدول تعرفه گمرکی ضمیمه این قانون تعیین و دریافت می‌شود.

در سال ۱۳۵۰ نظام طبقه‌بندی تعرفه‌ای براساس «نظام تعرفه شورای همکاری گمرکی»^۴ شکل گرفت و در سال ۱۳۷۴ به موجب قانون^۵ نظام قبلی تغییر یافته و تاکنون طبقه‌بندی تعرفه‌ها براساس «نظام هماهنگ شده توصیف کدگذاری کالا»^۶ تعیین می‌شود.

حقوق گمرکی در اصطلاح بین‌المللی، نوعی مالیات غیرمستقیم است که در یک دوره معین دریافت و به‌عنوان بخشی از درآمد عمومی دولت محسوب می‌شود. از سوی دیگر این حقوق دریافتی نوعی مانع تعرفه‌ای^۷ است و بنابه مقتضیات خاص هر کشور برحسب ارزش کالا یا واحدی مقطوع دریافت می‌شود.

در بند «ب» ماده (۲) قانون امور گمرکی نیز به سود بازرگانی اشاره شده است.

۱. قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی، مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۲۲ مجلس شورای اسلامی.

۲. قانون امور گمرکی، مصوب ۱۳۵۰/۲/۳۰ مجلس شورای ملی با آخرین اصلاحات تا پایان سال ۱۳۷۶.

3. Customs Duties

4. Customs Co-Operation Council Nomenclature (CCCN)

۵. قانون تعیین حقوق گمرکی کالاهای وارداتی براساس سیستم هماهنگ شده توصیف و کدگذاری کالا مصوب

۱۳۷۴/۱۰/۲۰ مجلس شورای اسلامی و تأیید ۱۳۷۴/۱۰/۲۰ شورای نگهبان.

6. The Harmonized Commodity Description and Coding System (HS)

7. Tariff Barrier

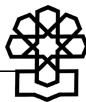
مطابق این بند، سود بازرگانی وجهی است، که براساس قانون انحصار تجارت خارجی،^۱ به موجب تصویب‌نامه هیئت وزیران برقرار می‌شود. اصطلاح سود بازرگانی مخصوص ایران بوده و جنبه بین‌المللی ندارد.

هرچند سود بازرگانی نیز همانند حقوق گمرکی نوعی مالیات غیرمستقیم است که از واردات قطعی به صورت درصدی از ارزش کالای وارداتی اخذ و به درآمدهای دولت واریز می‌شود، ولی از تفاوت‌هایی نیز برخوردار است. برای مثال به موجب تصویب‌نامه و مصوبه هیئت وزیران می‌تواند تغییر کند در حالی که تغییر مالیات فقط با مصوبه مجلس امکان‌پذیر است.

در بند «ج» ماده (۲) قانون امور گمرکی به موضوع هزینه‌های گمرکی اشاره شده است. مطابق این بند هزینه‌های گمرکی وجوهی است که میزان و شرایط آن با تصویب هیئت وزیران برای تخلیه و باربری و بارگیری، انبارداری، آزمایش و تعرفه‌بندی، بدرقه کالا و خدمات فوق‌العاده تعیین می‌شود.

در بند «د» ماده (۲) قانون امور گمرکی به موضوع عوارض اشاره شده است. عوارض، وجوهی است که وصول آن طبق مقررات به‌عهد گمرک واگذار می‌شود. عوارض را می‌توان نوعی مالیات غیرمستقیم فرض کرد که در صورت تعلق به واردات توسط گمرک وصول می‌شود، فرق بین عوارض و مالیات در مشخص کردن محل مصرف آن است یعنی عوارض به مصرف مؤسسه یا سازمان دولتی یا عام‌المنفعه خاص می‌رسد، ولی مالیات مصرف عمومی دارد.

۱. قانون واگذاری انحصار تجارت خارجی مملکت به دولت، مصوب ۱۳۰۹/۱۲/۶ مجلس شورای ملی و اصلاحات بعدی آن.

قبل از قانون تجمیع عوارض، عوارض متعددی مانند عوارض شهرداری، هلال‌احمر، تعاون، ویژه، صندوق حمایت، آموزش و پرورش، صدا و سیما، آسفالت، بندری، بهداشتی، هوایی و حق ثبت سفارش از واردات کالا اخذ می‌شد.^۱

۲-۱. حقوق ورودی بعد از تصویب قانون موسوم به تجمیع عوارض

همان‌طور که عنوان شد قبل از تصویب قانون تجمیع عوارض، حقوقی که از واردات اخذ می‌شد به‌طور عمده به چهار قسمت حقوق گمرکی، سود بازرگانی، هزینه‌های گمرکی و عوارض تقسیم می‌شد و خود آنها نیز از اجزای متفاوتی برخوردار بود.

تعدد عوارض و وجوه دریافتی از کالاهای وارداتی به‌دلیل مشکلات اجرایی و تلقی موانع غیرتعرفه‌ای از آنها موجب تصویب قانون مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۲ تحت عنوان «قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه دریافتی از تولیدکنندگان کالا و ارائه دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی» در مجلس شورای اسلامی شد. از آنجا که مصوبه مربوط، تجمیع عوارض را هدف قرار داده بود به قانون تجمیع عوارض شهرت یافت و از ابتدای سال ۱۳۸۲ لازم‌الاجرا شد.

مطابق ماده (۲) قانون موسوم به تجمیع عوارض «حقوق گمرکی، مالیات، حق ثبت سفارش کالا، انواع عوارض و سایر وجوه دریافتی کالاهای وارداتی تجمیع شده و معادل چهار درصد (۴٪) ارزش گمرکی کالاها تعیین شد. به مجموع این

۱. بنایی، رضا، آشنایی با مقررات گمرکی و ترخیص کالا، شرکت چاپ و نشر بازرگانی، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، وزارت بازرگانی، تهران، ۱۳۸۱.

دریافتی (حقوق پایه) و سود بازرگانی که طبق قوانین مربوطه توسط هیئت وزیران تعیین می‌شود حقوق ورودی اطلاق شد».

همچنین در تبصره «۱» این ماده مواردی که در تعیین نرخ حقوق ورودی می‌باید لحاظ شود مورد نظر قرار گرفت.

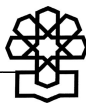
بنابراین حقوق ورودی پس از تصویب این قانون تلفیقی از حقوق پایه مصوب مجلس و سود بازرگانی مصوب دولت است که براساس درصدی از ارزش کالا و مطابق تعرفه طی مراحل مختلف براساس قانون تعیین و دریافت می‌شود.

۳-۱. حقوق ورودی بعد از تصویب قانون مالیات بر ارزش افزوده

همان‌طور که عنوان شد بعد از تصویب قانون تجمیع عوارض، جایگاه اصلی تعریف حقوق ورودی ماده (۲) این قانون بوده و در تمامی موارد نیز به این قانون استناد می‌شد.

با این حال در زمان تصویب قانون مالیات بر ارزش افزوده^۱ براساس ماده (۵۲) این قانون مقرر شد که از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی مصوب ۱۳۸۱ و اصلاحیه بعدی آن و سایر قوانین و مقررات خاص و عام مغایر مربوط به دریافت هرگونه مالیات غیرمستقیم و عوارض بر واردات و تولید کالاها و ارائه خدمات لغو شود.

۱. قانون مالیات بر ارزش افزوده، مصوب جلسه ۱۳۸۷/۲/۱۷ کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی طبق اصل ۸۵ قانون اساسی و تصویب آزمایشی و ۵ ساله آن توسط مجلس، تأیید ۱۳۸۷/۳/۲ شورای نگهبان.

بنابراین به‌موجب قانون مالیات بر ارزش افزوده، قانون تجمیع عوارض لغو شد. با این حال حکم مربوط به ماده (۲) قانون تجمیع یعنی تعریف حقوق ورودی در ماده (۴۱) قانون مالیات بر ارزش افزوده مورد توجه قرار گرفت.

مطابق ماده (۴۱) قانون مالیات بر ارزش افزوده، حقوق گمرکی معادل ۴ درصد ارزش گمرکی کالاها تعیین و به مجموع این دریافتی و سود بازرگانی که طبق قوانین مربوطه توسط هیئت وزیران تعیین می‌شود، حقوق ورودی اطلاق شد.

در تبصره «۱» این ماده به مواردی که در تعیین نرخ حقوق ورودی می‌باید موردنظر قرار گیرد اشاره و تبصره «۲» نیز کلیه موارد معافیت‌ها و استثنایها را احصا کرده است. بنابراین حقوق ورودی پس از تصویب این قانون تلفیقی از حقوق گمرکی مصوب مجلس و سود بازرگانی مصوب دولت است که براساس درصدی از ارزش کالا و مطابق تعرفه، طی مراحل مختلف براساس قانون تعیین و دریافت می‌شود.

۲. اهداف لایحه

هیئت دولت در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۶/۲۶ بنابه پیشنهاد وزارت بازرگانی لایحه‌ای مبنی بر اصلاح ماده (۲) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی مصوب سال ۱۳۸۱ تقدیم مجلس شورای اسلامی نمود و دلیل آن را به این مضمون اعلام داشتند که در مذاکرات تجاری به‌عمل آمده با کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی مبنای اعطای ترجیحات تجاری، «حقوق ورودی»

تعیین شده است. لکن کشورهای مزبور با این ادعا که سود بازرگانی شبه‌تعرفه می‌باشد خواهان حذف سود بازرگانی شده‌اند ضمن آنکه برای الحاق به WTO وجود عبارت «حقوق گمرکی» و «سود بازرگانی» موجب ابهام خواهد بود.

۳. متن لایحه

این لایحه ضمن ارائه یک ماده واحده، متن اصلاحی ماده (۲) قانون تجمیع عوارض را به شرح زیر پیشنهاد می‌کند:

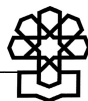
ماده (۲)

حقوق گمرکی، مالیات، حق ثبت سفارش کالا، انواع عوارض، سود بازرگانی و سایر وجوه دریافتی از کالاهای وارداتی تجمیع گردیده و به‌عنوان حقوق ورودی که توسط هیئت وزیران تعیین می‌گردد اطلاق می‌شود. حقوق ورودی کالاهای وارداتی نباید کمتر از چهار درصد (۴٪) ارزش گمرکی آنها باشد.

۴. بررسی ابعاد مختلف لایحه

۱. براساس قانون تجمیع عوارض حقوق ورودی عبارت است از:

حقوق ورودی = سود بازرگانی + حقوق پایه

و حقوق پایه^۱ = حقوق گمرکی + مالیات حق ثبت سفارش کالا + انواع عوارض + سایر وجوه دریافتی
بنابراین در ماده (۲) قانون تجمیع عوارض صراحتاً به موضوع اخذ سود بازرگانی اشاره شده است.

همان‌طور که عنوان شد با تصویب قانون مالیات بر ارزش افزوده، قانون تجمیع عوارض لغو شده و براساس ماده (۴۱) قانون مالیات بر ارزش افزوده حقوق ورودی عبارت است از:

حقوق ورودی = حقوق گمرکی + سود بازرگانی

بنابراین در ماده (۴۱) قانون مالیات بر ارزش افزوده نیز صراحتاً به موضوع اخذ سود بازرگانی اشاره شده است.

براساس اهداف مندرج در ابتدای لایحه، کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی، سود بازرگانی را شبه‌تعرفه^۲ قلمداد کرده و به‌وجود آن در حقوق ورودی معترض هستند.

منظور از شبه‌تعرفه، هزینه‌های وضع شده بر کالای وارداتی است که جداگانه محاسبه و دریافت می‌شود این هزینه‌ها شامل هزینه‌های ارائه خدمات، هزینه‌های وارداتی مثل سود بازرگانی یا هزینه‌های اعمال شده بر واردات در داخل بازار و ... است.

۱. قانون مقررات صادرات و واردات (مصوب ۱۳۷۲/۷/۴) مجلس شورای اسلامی و آیین‌نامه اجرایی آن به ضمیمه جداول مقررات صادرات و واردات سال ۱۳۸۶، اداره کل مقررات صادرات و واردات، شرکت چاپ و نشر بازرگانی، وزارت بازرگانی، صفحه ۵۰، سال ۱۳۸۶.

اگر مجموع این هزینه‌ها بیش از نرخ مالیاتی باشد که بر محصولات داخلی اعمال می‌شود در ادبیات WTO با اصل رفتار ملی^۱ یعنی عدم تبعیض میان کالاهای داخلی و خارجی متعارض و غیرقانونی است. برخی کشورها مثل ایران، سود بازرگانی را شبه‌تعرفه نمی‌دانند.^۲

بنابراین، هرچند ابهام مطرح شده از طرف کشورهای طرف تجاری ایران درخصوص شبه‌تعرفه بودن سود بازرگانی وارد نیست و سود بازرگانی در ایران خود تعرفه است و نه هزینه‌ای که به جای آن اخذ می‌شود، با این حال می‌توان در ادامه روند تجمیع کلیه وجوه متعلق به واردات، همانند اقدامی که در قانون تجمیع عوارض انجام شد و تمامی هزینه‌ها را تحت عنوان حقوق پایه و سود بازرگانی ادغام کرد، این بار نیز تجدید نظری کلی در همین تعاریف انجام داد و کلیه وجوهی که به ورود کالا تعلق می‌گیرد را تنها تحت یک نام و آن هم حقوق ورودی معرفی کرد.

۲. متن لایحه دولت نیز رافع ایراد گرفته شده از طرف کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی نیست. چون مجدداً به صراحت واژه سود بازرگانی بیان شده است.

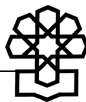
مطابق تعریف مندرج در لایحه تعریف حقوق ورودی عبارت است از:

حقوق ورودی = سود بازرگانی + حقوق گمرکی + مالیات + حق ثبت سفارش

کالا + انواع عوارض + سایر وجوه دریافتی

۱. منظور از رفتار ملی (National Treatment) برخورد یکسان میان محصولات خارجی با محصولات داخلی و عرضه‌کنندگان کالای خارجی با عرضه‌کنندگان داخلی است که به برابری فرصت‌های رقابت می‌انجامد. یعنی مجموعه مالیات‌ها، هزینه‌ها، قوانین و... نباید به نحوی باشد که از تولید داخلی حمایت شود.

۲. صادقی یارندی، سیف‌الله، مسعود طارم‌سری، فرهنگ توصیفی اصطلاحات تجاری بین‌المللی و سازمان جهانی تجارت، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، شرکت چاپ و نشر بازرگانی، وزارت بازرگانی، ۱۳۸۵.

در این تعریف صراحتاً به سود بازرگانی اشاره شده و تنها تغییر انجام شده، یکسان‌سازی سود بازرگانی با دیگر وجوه دریافتی و حذف تعریف حقوق پایه است و گرنه ابهام اصلی یعنی وجود عامل شبه‌تعرفه‌ای تحت عنوان سود بازرگانی به صراحت مورد تأکید قرار گرفته است.

۳. پیشنهاد مندرج در لایحه به هیچ عنوان پیشنهادی اساسی و دائمی نیست، بلکه به صورت شکی قصد دارد سود بازرگانی را از حالت یک جزء از دو جزء خارج کرده و به یک جزء از شش جزء تبدیل کند تا حساسیت کشورهای طرف تجاری به سود بازرگانی کاهش یابد. بهتر است از این فرصت پیش آمده به صورت مناسب استفاده شده و اصلاحات به صورت کلی و اساسی مورد نظر قرار گیرد. یعنی با توجه به اینکه این لایحه به تصویب مجلس می‌رسد لزومی به تطابق با تعاریف حقوق ورودی مندرج در قوانین مختلف مانند قانون امور گمرکی و قانون مقررات صادرات و واردات نیست، زیرا هدف اصلی این مصوبه تغییر تعریف است. بنابراین می‌توان اصلاحات را به صورتی کلی و اساسی بیان کرد و برخی واژگان مانند سود بازرگانی را به صورت کلی حذف کرد.

کافی است کلیه وجوهی که به ورود کالا تعلق می‌گیرد را بدون ذکر اجزای آن، حقوق ورودی نامید.

۴. یکی از ابهاماتی که در این خصوص مطرح می‌شود آن است که با حذف واژه سود بازرگانی اجرای مواردی مانند مواد (۵) و (۷) قانون امور گمرکی که در آن به هیئت وزیران اجازه می‌دهد در صورت تبعیض یا محدودیت برای صادرات ایران و همچنین برای مقابله با دامپینگ، سود بازرگانی ویژه‌ای بر قرار کند، با مشکل روبه‌رو شود.

ذکر این نکته لازم است که اگر براساس مصوبه قانونی مجلس به کلی واژه سود بازرگانی حذف شود و از این پس تمامی حقوقی که به واسطه تعرفه حقوق واردات بر کالا اخذ می‌شود صرفاً حقوق ورودی نامیده شود، در کلیه مواد قانونی که از واژه سود بازرگانی استفاده شده است، به جای آن از عنوان کلی حقوق ورودی استفاده خواهد شد.

۵. یکی از مباحثی که از سود بازرگانی به عنوان ابزاری برای آن استفاده می‌شود بحث مقابله با قیمت‌شکنی^۱ یا دامپینگ^۲ است. به این موضوع در ماده (۷) قانون امور گمرکی^۳ اشاره و راهکار مقابله با دامپینگ، وضع سود بازرگانی ویژه عنوان شده است، ولی در بند «ح» ماده (۳۳) قانون برنامه چهارم که به اقدامات ضد دامپینگ می‌پردازد، نذری از سود بازرگانی ویژه نیامده است. این ماده بیان می‌کند که دولت مکلف است تدابیر، اقدامات مؤثر حفاظتی، جبرانی و ضد دامپینگ در مواردی که کالایی با شرایط غیرمتعارف یا امتیاز قابل توجه به کشور وارد می‌شود را اتخاذ و اعمال کند.

با توجه به اهداف اصلی سازمان جهانی تجارت (WTO)،^۴ موافقت‌نامه‌های تجاری، این سازمان سه هدف کمک به جریان هرچه آزادتر تجارت، نیل به آزادسازی تدریجی بیشتر از طریق مذاکره و تأسیس مرجع بی‌طرف برای حل و فصل اقدامات تجاری را دنبال می‌کنند.

بنابراین موافقت‌نامه‌های این سازمان تلاش دارند تا مقرراتی مشخص برای

۱. مطابق تعاریف سازمان جهانی تجارت، عرضه کالاهای صادراتی در بازارهای خارجی به زیر قیمت معمولی را قیمت‌شکنی یا دامپینگ می‌گویند که از مقایسه قیمت صادراتی با ارزش عادی کالا تشخیص داده می‌شود.

2. Dumping

۳. قانون امور گمرکی، مصوب ۱۳۵۰/۲/۳۰ مجلس شورای ملی، با آخرین اصلاحات تا پایان سال ۱۳۷۶.

4. World Trade Organization

اقداماتی که تجارت را محدود می‌کند وضع کنند. یکی از این موافقت‌نامه‌ها، موافقت‌نامه ضد قیمت‌شکنی (ضددامپینگ) در سازمان جهانی تجارت است^۱ که در ماده (۶) موافقت‌نامه عمومی تعرفه و تجارت (گات)^۲ در سال ۱۹۴۷ مورد توجه قرار گرفته و در دور اروگوئه به عنوان موافقت‌نامه‌ای مشخص به تصویب سازمان رسید. هدف اصلی این موافقت‌نامه تعریف قیمت‌شکنی و احصای شروط اصلی اتخاذ اقدامات ضد قیمت‌شکنی است تا کشورها به بهانه مبارزه با دامپینگ نتوانند به صورت سلیقه‌ای تجارت یکدیگر را محدود کنند. شروط اصلی این اقدامات عبارتند از:

- اثبات انجام یافتن قیمت‌شکنی از طریق مقایسه قیمت صادراتی با ارزش عادی و محاسبه حاشیه قیمت‌شکنی.

- اثبات ورود لطمه به صنعت داخلی تولیدکننده محصول مشابه در کشور واردکننده.

- اثبات رابطه علت و معلولی بین قیمت‌شکنی و لطمه وارد شده.

شایان ذکر است که احراز شروط فوق منوط به انجام تحقیقات با شرایط خاص بین‌المللی است. همان‌طور که مشاهده می‌شود تلاش شده است که انجام اقدامات ضد دامپینگ نظام‌مند و روش‌مند شود تا به آزادسازی تجاری لطمه‌ای وارد نشود.

فارغ از چگونگی احراز شرایط قیمت‌شکنی، ابزاری که در ادبیات بین‌المللی برای مقابله با آن در نظر گرفته شده است «عوارض ضد قیمت‌شکنی» است نه سود

۱. دژم‌خوی، غزاله و فرزاد مرادپور، موافقت‌نامه‌های ضد قیمت‌شکنی (ضد دامپینگ) و حفاظت‌ها، مجموعه آموزشی سازمان جهانی تجارت، ساختار، قواعد و موافقت‌نامه‌های نمایندگی تام‌الاختیار تجاری جمهوری اسلامی ایران، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، وزارت بازرگانی، تهران، ۱۳۸۵.

2. General Agreement on Tariffs and Trade (GATT)

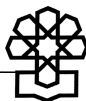
بازرگانی زیرا محل مصرف عوارض مشخص است و با توجه به اینکه قیمت‌شکنی به‌طور مستقیم به صنعت داخلی تولیدکننده محصول مشابه لطمه وارد می‌کند، عوارض وضع شده بر آن کالا نیز تا زمانی که لطمه بر طرف شده و عوارض مذکور قطع شود، باید به مصرف در همان بخش برسد.

در این موافقت‌نامه حتی نوع و نحوه اقدامات ضد قیمت‌شکنی و اقدامات جایگزین شامل انواع اقدامات (اقدامات موقتی، تعهد قیمتی و اقدامات نهایی)، تصمیم نهایی در رابطه با وضع و میزان عوارض با کشور واردکننده و مدت اقدامات و چگونگی تجدیدنظر در آن ذکر شده است.

همان‌طور که عنوان شد در تمامی کشورهای عضو یا غیرعضو سازمان جهانی تجارت کلیه وجوه دریافتی از واردکننده تحت عنوان حقوق ورودی جمع شده است و هیچ واژه‌ای تحت عنوان سود بازرگانی در قوانین تجاری خود ندارند. اما امکان وضع مقررات جبرانی برای اقدامات ضد قیمت‌شکنی با استفاده از «عوارض ضد قیمت‌شکنی» وجود دارد، بنابراین حذف واژه سود بازرگانی از ادبیات قانونی ایران خللی به این موضوع وارد نمی‌کند.

۶. واضح است که اگر تعریف جدیدی از طرف مجلس شورای اسلامی به‌عنوان مصوبه قانونی ارائه شود کلیه قوانین مغایر با آن لغو و تعریف جدید حقوق ورودی جایگزین تعاریف قدیم خواهد شد.

۷. در تعریف جدید حقوق ورودی می‌توان تصویب آن را به عهده هیئت وزیران قرار داد با این شرط که حقوق ورودی کالاهای وارداتی نباید کمتر از نرخ پایه ۴ درصد باشد. تصویب نرخ حداقل برعهده مجلس قرار گیرد تا متضمن حداقل حقوق ورودی دریافتی

تحت نظارت مجلس باشد. به این ترتیب دولت می‌تواند مطابق تشریفات قبلی یعنی استفاده از ابزار کمیسیون ماده (۱) آیین‌نامه اجرایی مقررات صادرات و واردات، حقوق ورودی کالاها را با حفظ کف مشخص تعیین شده توسط مجلس تغییر دهد. می‌توان در تبصره این ماده واحده به کف حداقل نرخ حقوق ورودی اشاره کرد تا در صورت لزوم تغییر آن نیازی به تغییر کل ماده واحده نبوده و تنها تبصره آن اصلاح شود.

۸. در همه کشورها مطابق قوانین بین‌المللی گمرکی، هزینه‌های خدمات گمرکی که با حجم و مقدار کالا مرتبط است در زمره حقوق ورودی نبوده و حسب مورد مطابق قوانین مربوط مشخص می‌شوند.

۹. در این ماده می‌توان تصریح کرد که حقوق ورودی صرفاً توسط گمرک ایران اخذ می‌شود تا اصل گیشه واحد^۱ به‌عنوان حذف دستگاه‌های مختلف دست‌اندرکار دریافت وجوه و افزایش بوروکراسی اداری رعایت شده و قسمتی از مشکلات پیش روی واردکنندگان از نظر مراجعه به سازمان‌های مختلف برای پرداخت حقوق ورودی حل شود.

۱۰. با توجه به لغو قانون تجمیع عوارض به‌واسطه تصویب قانون مالیات بر ارزش افزوده، لازم است که عنوان و محتوای لایحه دولت نیز مورد بازنگری قرار گیرد و به‌جای ماده (۲) قانون تجمیع عوارض، اصلاح ماده (۴۱) قانون مالیات بر ارزش افزوده مورد نظر قرار گیرد، زیرا ابهامات و مشکلات مواد قبلی با توجه به اهداف لایحه دولت هنوز برجای خود باقی است.

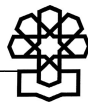

پیشنهاد

با توجه به موارد مورد بررسی در این گزارش پیشنهاد ذیل به‌عنوان ماده (۲) اصلاحی قانون تجمیع عوارض عنوان می‌شود:

«حقوق ورودی که صرفاً توسط گمرک جمهوری اسلامی ایران اخذ می‌شود عبارت است از کلیه وجوهی که به ورود کالا تعلق گرفته، ولی شامل هزینه‌های انجام خدمات نمی‌شود. این حقوق مطابق قوانین مربوط توسط هیئت وزیران تعیین می‌شود و نباید از نرخ حداقلی که توسط مجلس تعیین می‌شود کمتر باشد».

تبصره - نرخ حداقل حقوق ورودی در زمان تصویب این قانون، ۴ درصد تعیین می‌شود.

منابع و مأخذ

۱. بنایی، رضا. آشنایی با مقررات گمرکی و ترخیص کالا، شرکت چاپ و نشر بازرگانی، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، وزارت بازرگانی، تهران، ۱۳۸۱.
۲. دژم‌خوی، غزاله و مرادپور، فرزاد. موافقت‌نامه‌های ضدقیمت‌شکنی (ضد دامپینگ) و حفاظت‌ها، مجموعه آموزشی سازمان جهانی تجارت، ساختار، قواعد و موافقت‌نامه‌های نمایندگی تام‌الاختیار تجاری جمهوری اسلامی ایران، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، وزارت بازرگانی، تهران، ۱۳۸۵.
۳. صادقی یارندی، سیف‌الله و طارم‌سری، مسعود. فرهنگ توصیفی اصطلاحات تجارت بین‌الملل و سازمان جهانی تجارت، شرکت چاپ و نشر بازرگانی، مؤسسه مطالعات پژوهش‌های بازرگانی، وزارت بازرگانی، تهران، ۱۳۸۵.
۴. قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی، مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۲۲ مجلس شورای اسلامی.
۵. قانون امور گمرکی، مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰ مجلس شورای ملی، با آخرین اصلاحات تا پایان سال ۱۳۷۶.
۶. قانون تعیین حقوق گمرکی کالاهای وارداتی براساس سیستم هماهنگ شده توصیف و کدگذاری کالا مصوب ۱۳۷۴/۱۰/۱۰ مجلس شورای اسلامی و تأیید ۱۳۷۴/۱۰/۲۰ شورای نگهبان.
۷. قانون مالیات بر ارزش افزوده، مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۷، کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی.
۸. قانون واگذاری انحصار تجارت خارجی مملکت به دولت مصوبه ۱۳۰۹/۱۲/۶ مجلس شورای ملی و اصلاحات بعدی آن.

شماره مسلسل: ۹۱۲۷

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهارنظر کارشناسی درباره: «لایحه اصلاح ماده (۲) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی مصوب ۱۳۸۱»

Report Title: Investigation About the Bill For Correction Article 2 of the Law For Obtaining and Collection of Same Taxes (1381)

نام دفتر: اقتصادی (گروه بازرگانی)

تهیه و تدوین: سعید غلامی باغی

مدیر مطالعه: فتح‌الله تاری

ناظر علمی: سید محمدرضا سیدنورانی

همکاران: —

همکاران خارج از مرکز: —

اظهارنظرکنندگان خارج از مرکز: —

ویراستار ادبی: —

ویراستار تخصصی: —

متقاضی: کمیسیون اقتصادی

واژه‌های کلیدی (فارسی / انگلیسی):

۱. تعرفه (Tariffes)

۲. حقوق گمرک (Customs Duties)

۳. حقوق ورودی (Imported Duties)

۴. شبه‌تعرفه (Para Tariffes)

تاریخ شروع مطالعه: ۱۳۸۷/۴/۱۷

تاریخ خاتمه مطالعه: ۱۳۸۷/۵/۱۲

تاریخ انتشار: ۱۳۸۷/۵/۱۴